

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2019

Toimiala: Vapaa-aika

Palvelualue: Liikuntapalvelut

Sopimuksen tarkoitus:

Operatiivinen sopimus täydentää toimialan strategista sopimusta. Tässä sopimuksessa määritellään kaupungin strategiasta, strategisten ohjelmien linjauksista sekä liikuntalautakunnan painopisteistä johdetut liikuntapalveluja sitovat tavoitteet.

1 Lähtökohdat

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelujohtaja
Markus Kalmar

Liikuntapaikkayksikkö
Liikuntapaikkapäällikkö
Oskari Nummi

Liikkumaan aktivointi
Liikuntapalvelupäällikkö
Minna Lainio-Peltola

Järjestöliikunta
Järjestöliikuntapäällikkö
Terhi Anttila

Havainnekuva vuoden 2018 organisaatiosta. Organisaatiomuutos käynnissä. Organisaatio uudistuu vuoden 2019 aikana.

Liikuntapalveluiden toiminta pohjautuu liikuntalakiin, jonka tarkoituksena on edistää liikuntaa, kilpa- ja huippu-urheilua sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä. Tätä kautta Turun kaupungin liikuntapalvelujen tehtävänä on aktivoida turkulaiset liikkumaan ja parantamaan hyvinvointiaan liikunnan avulla. Turun kaupungin liikuntapalvelukeskus tuottaa erilaisia liikuntaolosuhteita ja palveluita kaikille turkulaisille, niin yksittäisille kaupunkilaisille kuin liikuntaa järjestäville yhdistyksillekin. Toimimme yhteistyössä kansalaisjärjestöjen sekä muiden hallintokuntien ja kumppaneiden kanssa, sekä osallistamalla kuntalaisia. Liikuntapalvelut toimii Turun kaupungissa alansa asiantuntijaroolissa. Palvelualue seuraa liikunta-alan kehitystä, pitää yllä tilannekuvaa turkulaisesta liikuntakulttuurista ja kehittää sitä.

Keskeisiin liikuntapalvelukeskuksen tuottamiin palveluihin lukeutuvat

- liikuntapaikkojen ylläpito ja varaaminen
- liikuntapalveluiden koordinointi ja järjestäminen
- liikunta-avustukset

Liikuntapalvelukeskuksessa on kolme yksikköä, jotka toimivat yhteistyössä strategisten tavoitteiden eteen:

Liikuntapaikkayksikkö

Liikuntapaikkayksikkö ylläpitää ja kehittää liikuntapaikkoja Turun kaupungissa. Tavoitteena kattavat ja korkeatasoiset kuntalaisten hyvinvointia ja urheilukulttuuria edistävät liikuntapaikat, joiden käyttöaste on korkea. Ylläpityö ja palvelut järjestetään tehokkaasti ja taloudellisesti. Liikuntapaikkojen korjausinvestointeja suunnitellaan liikuntapaikkasuunnitelmaan tukeutuen.

Järjestöliikuntayksikkö

Järjestöliikuntayksikkö on aktiivisessa vuorovaikutuksessa kaupungin liikuntajärjestöjen kanssa liikuntapalveluiden järjestämiseksi kuntalaisille. Yksikön tehtävänä on tukea kaupungissa toimivien liikunta- ja urheiluseurojen sekä liikuntaa järjestävien yhdistysten toimintaa. Järjestöliikuntayksikkö mahdollistaa tämän tuen suorina avustuksina, koulutuksiin panostamalla sekä ottamalla kantaa seurojen liikuntaolosuhteiden käyttöön vuorovarasperiaatteiden muodossa. Turulaisten liikunta- ja urheiluseurojen vaikuttaja- ja osallisuusryhmä toimii Seurapalamentti, joka esittelijänä on järjestöliikuntapäällikö.

Liikkumaan aktivointi- yksikkö

Aktivointiyksikön liikuntapalveluvastaavien työn perusta muodostuu kullekin nimetyn ikä-/ kohderyhmän liikkumaan aktivoinnista sekä alueellisen liikuntatoiminnan kehittämisestä. Toimintaa ohjaa kaupungin strategia. Tavoitteena on terveytensä kannalta riittämättömästi liikkuvien kuntalaisten liikkumaan aktivointi ja aktiivisen elämäntavan omaksuminen kaikissa ikä- ja kohderyhmissä.

Työhön kuuluu eri kohderyhmien liikunnanohjaus sekä saavutettavien liikuntapalveluiden suunnittelu, koordinointi ja toteutus yhteistyössä kaupungin eri toimijoiden mm. hyö-, sivistys- ja muiden VAPA toimialojen kanssa, ympäristökuntien sekä yhdistysten ja urheiluseurojen, oppilaitosten ja muiden kolmannen sektorin (esim. seura-kunta) toimijoiden sekä erilaisten hankkeiden kanssa.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät

1.2.1 Turku koskettavat kansalliset liikuntaan vaikuttavat toimintaympäristön muutostekijät

Kansallinen liikuntakäyttäytyminen

Suomalaisten liikuntatottumuksissa ja painossa on tapahtunut viime vuosikymmeninä suuria muutoksia. Samalla kun vapaa-ajan liikunnan määrä on lisääntynyt, työn fyysinen rasittavuus, työmatkaliikunta ja yleinen aktiivisuus arjessa ovat selvästi vähentyneet. Aikuisten terveys-, hyvinvointi- ja palvelututkimuksen (ATH) mukaan vuonna 2015 suosituksen mukaisesti kestävyysliikuntaa ja lihaskuntoharjoittelua harrasti vain 17,5 % 20–54-vuotiaista suomalaisista ja 22,4 % turkulaisista. Vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomia (ei juuri mitään säännöllistä liikuntaa joka viikko) on suomalaisista aikuisista 20,8 % ja turkulaisista 17,8 %. Iän mukaan harrastamattomien osuus lisääntyy. 20–54-vuotiaista heitä on Suomessa 17,8 % ja turkulaisista 12,1 %, 55–74-vuotiaista 22 % suomalaisista ja 26,2 % turkulaisista ja yli 75-vuotiaista vapaa-ajan liikuntaa harrastamattomia suomalaisia on 32,9 % ja turkulaisia 30,3 %. Ikääntyneellä väestöllä (> 75 v) 500 metrin matkan kävelemisessä suuria vaikeuksia oli jopa 23,7 %:lla suomalaisista ja 21,7 %:lla turkulaisista.

Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytymistä tutkivan Liitu 2016 -tutkimuksen mukaan seuraharrastamisen suosio on viimeisen vuosikymmenen aikana kasvanut. Vuoden 2014 Liitu-tutkimuksen mukaan seuratoimintaan osallistui yli puolet 11-15 -vuotiaista lapsista ja nuorista. Tämä ei kuitenkaan korreloi suoraan liikunta-aktiivisuutta ja kokonaisliikuntamääriä. Samasta tutkimuksesta käy ilmi, että vain viidesosa peruskoululaisista täyttää liikuntasuosituksen, joka on vähintään tunti päivässä ”kohtalaisen rasittavaa” liikuntaa. Vain joka kymmenes 15 – vuotias liikkuu sen verran, mitä terveys-suositukset edellyttävät. Ruutuaikaa (tv:n, tietokoneen, tabletin ja kännykän parissa vietettyä aikaa) mitattaessa 95 %:lla lapsista ja nuorista ruutuaikaa kertyy yli suosituksen, joka on kaksi tuntia päivässä. Paikallisesti lukuja tukee vuoden 2017 Move! –mittaustulokset, joiden mukaan joka viidennellä 5. luokkalisella on Turussa heikko fyysinen toimintakyky. Kansallisesti liikunta-aktiivisuuden osalta urheiluseuratoimintaan osallistuvat nuoret ovat kyllä muita aktiivisempia, mutta heidän kokonaisliikuntamääränsä jäävät silti usein selvästi alle suositellun 18-20 tunnin viikossa. Lisäksi noin kolmasosa urheiluseuratoimintaan osallistuvista nuorista ei saavuta edes viikoittaista terveysliikuntasuositusta (14 h/vko).

Liikunta-aktiivisuudella on selkeä yhteys sairastavuuteen, hyvinvointiin ja kuolleisuuteen. Liikunta-aktiivisuus mm. pienentää riskiä sairastua sydän- ja verisuonitauteihin sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin, vaikuttaa myönteisesti toimintakykyyn, työkykyyn, mielialaan ja auttaa hallitsemaan painoa. Säännöllisesti liikkuvilla henkilöillä on myös vähemmän pitkiä sairauspoissaoloja töistä. Liikunta on keskeisessä asemassa ennaltaehkäisyssä, hoitona ja kuntoutuksena valtaosassa merkittävimpiä kansansairauksiamme. Liikunta-aktiivisuuden väheneminen on osaltaan johtanut ylipainon yleistymiseen Suomessa. Lihavuus lisää huomattavasti riskiä sairastua muun muassa sydän- ja verisuonitauteihin, tyypin 2 diabetekseen sekä tuki- ja liikuntaelinsairauksiin. Merkittävä lihavuus aiheuttaa myös liikkumisrajoitteita ja sillä on yhteys koettuun huonoon hyvinvointiin. Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut, että liian vähäinen liikunta aiheuttaa Suomessa 300-400 miljoonan euron vuosittaiset kustannukset. Kansanterveyden ja -talouden kannalta on tärkeää, että liikunnan terveyshyödyt ovat yhtäläisesti saavutettavissa kaikilla ikään, sukupuoleen, sosiaaliryhmään tai etniseen taustaan katsomatta. Tarvitaan siis lisää aktivointitoimenpiteitä liikuntaharrastamisen kasvattamiseksi myös Turussa.

Liikunnan tuottamien terveyshyötyjen rinnalle on noussut itsenäinen terveyshyötyjä synnyttävästä liikunnasta riippumaton tekijä, liiallinen paikallaanolo (istuminen). Keskiverto suomalainen istuu 7h (nuoret miehet yli 8h) ja arvioi istuen käyttämänsä ajan reilusti alakanttiin – eikä vapaa-ajan liikunta välttämättä riitä kumoamaan näiden määrien haittoja (Tommi Vasankari, Liikuntafoorumi 2014).

Valtionhallinnon toimenpiteet

Sote-uudistuksen seurauksena kunnat vastaavat myös jatkossa kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen käytännön toteuttamiseksi tarvitaan :

- pysyvät poikkihallinnolliset yhteistyö- ja toimeenpanorakenteet (hyvinvointiryhmä ja terveyden edistämisen koordinaatio)
- hallinnonalojen rajat ylittäviä johtamisen käytäntöjä ja vastuunottoa
- sitoutumista hyvinvointitavoitteisiin kuntasuunnittelussa
- ajantasaista tietoa väestön hyvinvoinnista ja terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä
- vaikuttavia terveyden edistämisen käytäntöjä
- ehkäisevän työn ammatillista osaamista ja riittävää henkilöstöä

Juha Sipilän hallituksen yksi nuorisotyöhön liittyvä kärkihanke on **Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma LAPE 2016 – 2019**. Sen yhtenä tavoitteena on, että palvelut järjestetään lapsi- ja perhelähtöisesti hallinnonrajat ylittäen. Muutosohjelmalla vahvistetaan vanhemmuutta ja matalan kynnyksenpalveluja. Lähtökohtana on lapsen etu ja perheiden monimuotoisuus.

Juha Sipilän hallitus on käynnistänyt ensimmäisen Suomen historiassa laadittavan **Liikuntapoliittisen selonteon**. Selonteossa linjataan valtionhallinnon toimenpiteitä liikuntapolitiikassa ja sen on määrä valmistua syksyllä 2018.

Hallituksen kärkihankkeisiin liittyvä Liikkuva koulu -hanke lakkaa keväällä 2019. Hankkeen tavoitteena on luoda pysyviä käytänteitä kuntiin, jotta jokainen lapsi liikkuu koulupäivän aikana vähintään tunnin. Odotukset kuntaa kohtaan lisääntyvät hankekauden loppuessa, jotta jokaisen lapsen koulupäivään tavoiteltu tunti lisää liikettä toteutuu kunnan omin toimenpitein.

Kuntaliiton sivistyspoliittisessa Sivistyksen suunta -ohjelmassa linjataan kulttuuri-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopolitiikkaa vuoteen 2025. Linnjauksissa todetaan, että palvelujen tuottaminen edellyttää kunnilta yhteistyötä, ketteryyttä, joustavuutta sekä uuden teknologian hyödyntämistä. Vapaa-aikatoimialan liikuntapalveluille määritellyissä visioissa: Kuntalaiset liikkuvat terveytensä kannalta riittävästi ja saavat siitä iloa, elämyksiä ja työkykyä. Kuntien liikuntapalvelut ovat kohtuuhintaisia ja helposti saavutettavissa. Ennaltaehkäisevänä työmuotona terveyttä ja hyvinvointia edistävä liikunta on koko kunnan yhteinen asia.

Valon ja Suomen Olympiakomitean yhdistyminen yhdeksi liikunnan katto-organisaatioksi vuonna 2017 vastaten järjestökentän teemoista Huippu-urheilu ja Lisää liikettä.

Kansallisessa urheilun muutoksessa lajiliitot etsivät valmennuskeskuksilleen sijoituspaikkoja myös suurista kaupungeista. Tästä viimeisin esimerkki ampumaurheiluliiton toimintojen osasijoittaminen Turun Kupittaalle.

1.2.2. Turun kaupungin sisäiset liikuntakulttuuriin tai palveluihin vaikuttavat toimintaympäristön muutokset

Turun kaupunki kasvaa n. 2500 asukkaalla vuodessa ja laajenee uusille asuinalueille (Syvälahti, Skanssi, Yli-Maaria, Kakola, Linna-kaupunki). Kaupungin laajeneminen haastaa peruspalveluluonteisten liikuntapalvelujen turvaamisen uusille asuinalueille. Uusia asuinalueita kaavoitettaessa tulisi näin aina tarkastella liikuntapaikkojen alueellista tarvetta. Tavoitteena tulisi olla hyvien liikuntaolosuhteiden turvaaminen asuinalueesta riippumatta. Lisäksi tulisi kehittää keskeisiä liikuntakeskittyviä, kuten Kupittaan liikuntakeskusta osana elinvoimaista liikunta- ja urheilukaupunkia, sekä osana Kupittaan kampus- ja tiedepuisto -kärkihanketta. Tällä hetkellä Syvälahteen rakentuvalla uudella yhtenäiskoululle ei rakennettu ulkoliikuntaolosuhteita, eikä myöskään tulevalle Skanssin asuinalueelle uusiin liikuntapaikkoihin ole osoitettu uutta investointi/ylläpito rahaa.

Liikuntapaikkakysyntä on suurempi kuin kaupungin investointikyky. Tästä johtuen on tarkoituksenmukaista kehittää liikuntapaikkojen rakentamisen ja ylläpidon avustamista. Tähän tarkoitukseen olisi syytä kohdentaa lisää avustusmäärärahoja. Liikunnallisiin toimintoihin jaettiin vuonna 2012 avustuksia 8,46€/as ja vuonna 2017 avustuksia jaettiin enää 7,32€/as. Esimerkiksi liikuntapaikkarakentamista tuetaan kokonaisuudessaan 50 000 € määrärahalta vuosittain, joka ei riitä laittamaan eteenpäin isompia liikuntarakentamishankkeita.

Ratapiha-hankkeen toteutuessa Turkuun saattaa syntyä merkittävä liikuntapaikkojen lisätarjonta ja Turku-hallin (Gatorade-Center) toiminnot tulee pohtia uudelleen osana laajempaa koko kaupungin liikuntapaikkaverkostoa.

Hallituksen kärkihankkeisiin liittyvä Turun Liikkuva koulu -hanke loppuu keväällä 2019. Hankkeen aikana luodut toimintamallit jatkuvat vakiintuneena toimintana syksystä 2019. Toimintamalleilla kehitetään merkittävällä tavalla lasten ja nuorten liikuntakulttuuria.

Palveluiden kysyntä kasvaa ja muuttuu

Väestön ikärakenne muuttuu, esimerkiksi ikäihmisiä (+75v) oli vuonna 2015 16 626 hlöä ja ennusteen mukaan vuonna 2030 25 700 hlöä (+9 074). Ikäihmiset ovat isoin yksittäinen asiakasryhmä esimerkiksi uimahalleissa ja he käyttävät myös paljon ulkoliikuntapaikkoja. Näin mm. Seniorirannekkeen käyttö on kasvanut merkittävästi (vuonna 2010 käyntikertoja oli n 50 000, kun vuonna 2017 käyntikertoja oli jo 200 000). Tämä näkyy mm. Petreliuksen uimahallin tarveselvityksessä, jonka mukaan palveluiden kysyntä kasvaa, mutta nykyinen uimahalli ei mahdollista kasvua, tarvitaan laajennus tai uusi uimahalli. Uimahalliverkostossa tärkeää on huomioida saavutettavuus ja alueellisuus.

Liikuntalajien määrä myös kasvaa (yli 60 lajia tuetaan) ja se vaatii erityisesti nykyisten liikuntaolosuhteiden monipuolisempaa käyttömahdollisuutta tai uusia liikuntapaikkoja.

Järjestöihin kuuluminen: Turkulaiset aikuiset osallistuvat aktiivisemmin (vähintään 1 krt/vko) liikunta- tai urheiluseurojen toimintaan, kun suomalaiset muualla (ATH 2015). Kaikista turkulaisista 31,6 %, kun suomalaisista 29 % on näin aktiivisia. Erot vielä kasvavat väestön ikääntyessä, kun

turkulaisista yli 75-vuotiaista vielä 23,8 % osallistuu vähintään viikoittain liikunta- tai urheiluseurojen toimintaan, kun muualla maassa näin osallistuu vain 14,9 %. Turkulaisissa liikunta- ja urheiluseuroissa liikkuvista jäsenistä n. 70% on alle 20-vuotiaita, mikä tarkoittaa noin 42 000 lasta ja nuorta.

Liikuntakäyttötymisen trendit muuttuvat mm. Turussa vuonna 2017 18-79 -vuotiaille tehdyn Kuntapalvelututkimuksen perusteella voidaan todeta, että turkulaisista aikuisista 96% harrastaa jonkinlaista liikuntaa vähintään viikoittain. Tämän vuoksi myös kevyen liikenteen väylien kehittämiseen sekä ylläpitoon tulee osoittaa enenevässä määrin resursseja. Tämä on myös uudessa tulevassa kuntarakenteessa tärkeää, koska kunta-laisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen vastuu tulee olemaan kunnilla ja sitä voidaan parhaiten edistää ihmisten terveellistä arkea tukevilla ratkaisuilla, kuten vaikkapa turvallisten pyöriteiden rakentamisella.

Liikuntatilojen varausmäärät kasvavat ja käsittelyajat vuorohakemuksissa pitkittyy. Nykyisellä resurssilla ja toimintamallilla ei kyetä tarjoamaan olemassaolevaa vapaata liikuntaresurssia toimijoille tehokkaasti, joten täyttöasteita ei saada merkittävästi kasvatettua kasvavasta kysynnästä huolimatta. Tarvitaan lisäresursseja varaustoiminnan käsittelyaikojen purkamiseen ja laadun varmistamiseen.

Turku Future Sports konseptin myötä tulee myös ratkaista mukana olo vammoja ennaltaehkäisevän osaamiskeskuksen kumppanuusrooli suhteessa Turun Ammattikorkeakouluun, Suomen olympiakomiteaan ja Turun Seudun Urheiluakatemiaan. Onko Turku mahdollistamassa olemalla mukana prosessissa ja keskittymässä tarvittavien tilojen mahdollistajana turkulaisten liikuntaseurojen toimintaedellytysten kehittämisessä.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Liikkuvat lapset ja nuoret - Kaikki lapset ja nuoret omaksuvat liikunnallisen elämäntavan

- Liikuntapalvelut edistää lasten ja nuorten kanssa toimivien tahojen yhteistyötä lasten ja nuorten kiinnittymiseksi liikunnalliseen elämäntapaan. Liikuntapalveluilla ja yhteistyötahoilla (varhaiskasvatus, oppilaitokset, nuorisopalvelut, huoltajat, järjestöt, neuvola- ja kouluterveydenhuolto ym.) on yhteinen ydinviesti lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämisen osa-alueista.
- Liikuntapalveluissa pääpaino lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämistyössä on erityisesti varhaiskasvatuskäytännössä lapsissa ja heidän huoltajissaan.
- Liikuntapalvelut edistää yhdessä sidosryhmien kanssa lasten liikunnan laatutekijöiden toteutumista lasten liikunnassa. Liikuntapalvelut edistää sidosryhmien tiedon ja ymmärryksen lisääntymistä lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan taustalla olevista tekijöistä.

Aktivoiva ympäristö ja olosuhteet luovat edellytykset liikunnalliseen elämään

- Liikuntapalvelut toimivat asiantuntijaroolissa, kun kaupunkia suunnitellaan ja kehitetään liikunnallista elämäntapaa edistäväksi kaupunkiympäristöksi yhteistyössä eri sektoreiden kanssa. Aktivoivalla ympäristöllä on tulevaisuuden kunnassa korostuva rooli terveyden ja liikunnallisen elämäntavan edistämässä
- Liikuntapalvelut etsii uusia kehittämiskonsepteja liikuntaolosuhdeverkoston rahoittamiseksi, rakentamiseksi ja ylläpitämiseksi

Liikunta innostavana kumppanina elinvoiman ja hyvinvoinnin edistämässä

- Liikunnan kasvava kumppanuus ja uudenlainen konseptointi yritysten sekä tutkimus- ja oppilaitosten kanssa sekä elinvoiman että hyvinvoinnin edistämiseksi
- Turku rakentuu houkuttelevaksi urheilutapahtuma- ja liikuntamatkailukaupungiksi sekä valmennus- ja koulutuskeskukseksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa
- Liikunta kehittää entisestään liikunnan palveluketjuja ja neuvontaa eri kumppanien kanssa terveiden elintapojen edistämiseksi, terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi sekä yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentämiseksi

Liikunta- ja urheiluseurojen ja liikuntaa järjestävien yhdistysten kanssa tehtävän yhteistyön kehittäminen turkulaisten liikkumisen lisäämiseksi

- Kaupungin roolin kehittäminen mahdollistajasta myös aktiiviseksi kumppaniksi olosuhteiden, avustus- ja vuorojenjakopalveluiden sekä aktivointipalveluiden uudella kehittämisellä
- Seura- ja yhdistystoiminnan laadun ja osaamisen yhteiskehittäminen tiedolla johtamisen sekä paikallisen ja kansallisen osaamisverkoston avulla

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat

Käyttötalousosa (1.000 €)	TA 2019	TA 2019 muutokset	TA 2019 siirrot	TA 2019 muutoksin	Toteuma 2019	Poikkeama
---------------------------	---------	-------------------	-----------------	-------------------	--------------	-----------

Liikuntalautakunta

Toimintatulot	4 045			4 045	4 325	280
Valmistus omaan käyttöön						
Toimintamenot	24 982	99		25 081	24 773	308
Toimintakate	-20 937	-99		-21 036	-20 448	588

Investointiosa (1.000 €)

Liikuntalautakunta

Investointimenot	200			200	328	-128
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet						
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot					2	2
NETTO	-200			-200	-326	-126

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö

	TOT 2017	TOT 2018	TA 2019	TOT 2019
Htv	94,9	101	102	99,0
Palkat ja palkkiot	3 283 972	3 595 811	3 547 423	3 659 802
Sijaistus %	32,0	39,6	31	35,9
Sairauspoissaolo%	2,9	2,5	2,5	2,2

4 Toiminnalliset tavoitteet

Nimi	Vaihe	Alku		Tilanneyhteenveto	Hyötytavoitteet
Aktivoiva ympäristö ja olosuhteet	V4 Projektin toteutus			Toinen observointi on tarkoitus toteuttaa syksyllä 2020, kun hanke on valmis. Kerätty data analysoidaan toisen observoinnin jälkeen.	Aktivoivalla ympäristöllä on tulevaisuuden kunnassa korostuva rooli terveyden ja liikunnallisen elämäntavan edistämässä. Liikuntapalvelut etsii uusia kehittämiskonsepteja liikuntaolosuhdeverkoston rahoittamiseksi, rakentamiseksi ja ylläpitämiseksi.
Asiakastietojen keruu	V4 Projektin toteutus	5.12.2017		Tällä hetkellä työn alla ovat QR-koodin sekä hahmontunnistusmenetelmän hyödyntäminen asiakastietojenkeruuseen liikuntapaikoilla. Ko. pilotit eivät kuitenkaan ole edenneet suunnitellusti syksyn 2019 aikana henkilöstömuutosten vuoksi. Tavoitteena on saada pilotit eteenpäin kevään 2020 aikana, kun projektille saadaan jälleen vetäjä.	Asiakastietojen keruu ja seuranta suhteutettuna käytävissä oleviin tilaresursseihin mahdollistaa paremman tiedolla johtamisen ja toimenpiteiden entistä tehokkaamman kohdentamisen. Järjestelmän tuottamasta tiedosta on hyötyä sisäisenä työkaluna mm. vuoronjaon periaatteiden toteutumisen seurannassa, avustamismäärärahojen kohdentamisessa sekä tarveselvitysprosesseissa.
Lasten liikunnan laatutekijöiden edistäminen seuroissa	V4 Projektin toteutus	1.3.2018		Ensimmäisen hankekauden osalta selvitys valtionavustuksen käytöstä on hyväksytty 7/2019. Hankkeen kustannukset jäivät arvioitua alhaisemmiksi, mistä johtuen jouduimme palauttamaan AVI:lle käyttämättä jääneen osuuden. Hyväksytty valtionavustuspäätös 25.000€ toiselle hankekaudelle 1.3.-31.12.2019 saatu AVI:lta 5/2019. Projektin asettamispäätös tehty 6/2019 ja toinen hankekausi käynnistetty 1.3.2019. Muutoshakemus jatkoajan hausta 29.2.2020 asti tehty AVI:lle ja hyväksytty 11/2019. Hankkeen projektipäällikkö aloitti 18.2.2019 ja osa-aikainen hankekoordinaattori 1.4.2019 liikuntapalveluissa. Hankkeelle on perustettu ohjausryhmä sekä projektiryhmä.	Projektin päätavoitteena on edistää kansallisesti tutkittuja ja määriteltyjä lasten liikunnan laatutekijöitä turkulaisissa urheiluseuroissa. Lopullisena päämääränä on lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistäminen sekä drop-outin estäminen. Osaamisen vahvistamisella sekä tiedon ja ymmärryksen lisäämisellä liikunnallisen elämäntavan taustalla olevista tekijöistä halutaan antaa seuravalmentajille avaimia arkipäivän työhön lasten ja nuorten parissa. Näin seuratoiminnassa mukana olevat lapset ja nuoret saavat harrastaa innostavassa ympäristössä, monipuolisesti ja lapsen kehityksen huomioivalla tavalla.
Liikunta- ja urheilutapahtumat - toimintamallin suunnittelu	V3 Projektin suunnittelun tarkent.			Henkilöstömuutoksista johtuen projekti ei ole edennyt alkuvuonna 2018 jälkeen. Projektin sisältö on kuitenkin edelleen ajankohtainen ja asiakaslähtöinen tarve projektin toteutukselle on olemassa. Tavoitteena on aktivoida projekti uudelleen vuoden 2020 aikana työvoimaresurssien vakiinnuttua.	Saada liikuntapalveluiden asiantuntijuus paremmin osaksi laajempaa liikunta- ja urheilutapahtumien tuotantoa kaupungissa. Prosessien osalta tapahtumaorganisaattoreiden työ helpottuu, kun kaupungin yhteistyökuviot ovat selkeät. Turku nähdään houkuttelevana tapahtumanjärjestämiskaupunkina ja asiantuntevana yhteistyökumppanina.

Nimi	Vaihe	Alku		Tilanneyhteenveto	Hyötytavoitteet
Liikuntaneuvonnan palveluketjut	V4 Projektin toteutus	2.9.2018		Projektin oli tarkoitus päättyä 31.12.2019, mutta palvelun kehittämistä on päätetty jatkaa vuoden 2020 loppuun. Palvelu ei toimi vielä sujuvasti. Hyvinvointitoimialan koordinoima elintapaneuvonnan työryhmä on koontunut muutaman kerran ja projektisuunnittelu on yhdistetty alueelliseen Tulevaisuuden sotekeskus suunnitteluun. Asiakkaiden kokonaismäärä syksystä 2018 alkaen on 187. Syyskaudella 2019 asiakasmäärä oli aiempaa vähäisempi. Prosessin päättäneiden asiakkaiden liikuntamäärä ja -teho ovat lisääntyneet ja suuri osa kokee kuntonsa ja toimintakykynsä parantuneen. Prosessin keskeyttämisistä on kuitenkin edelleen paljon. Turussa otetaan käyttöön kansallisen liikuntaneuvontafoorumien suosittelemat mittarit. Syksyllä 2019 kaikki liikuntaneuvontaa antavat liikuntapalveluvastaavat osallistuivat elintapaneuvonnan koulutukseen. Koulutuksen tavoitteena oli parantaa asiakkaiden kohtaamista neuvonnassa ja vähentää keskeytyksiä.	Riittämätön liikunta lisää sairastavuutta, josta syntyy kustannuksia. Liikuntakäyttäytymiseen vaikuttaminen ennen sairastumista (primaaripreventio) on sekä yhteiskunnan että henkilön etu. Yksilölliseen liikuntaneuvontaan tavoitellaan työikäisiä ja ikääntyneitä, joiden sairastumista tai toimintakyvyn heikkenemistä liikunnalla voidaan ehkäistä. Neuvonnan tavoitteena on asiakkaan fyysisen aktiivisuuden lisääntyminen ja/tai passiivisen ajan vähentyminen ja sitä kautta terveyden ja hyvinvoinnin koheneminen. Tavoitteena on, että liikuntapalveluiden toteuttama yksilöllinen liikuntaneuvonta täydentää Hyvinvointitoimialan toteuttamaa elintapaneuvontaa ja asiakasohjautuvuus on sujuvaa.
Liikuntatilojen käytön tehostaminen ja vuorojaon kehittäminen	V2 Toteuttamiskelpoisuuden arviointi			Tavoitteena syksyllä 2019 oli prosessikuvauksen tekeminen sekä kehittämiskohteiden valinta, jotka ovat vielä tekemättä. Ongelmia on aiheuttanut projektipäällikkönä olleen henkilön sekä vuorovaraustoimiston henkilöstön vaihtuvuus ja/tai puute. Kevään 2020 aikana tavoitteena on tehdä tilanteen tarvekartoitus, resurssointi ja määrittely yhteistyössä IT:n kanssa.	Käyttämättä tai vajaalla käytöllä olevien liikuntatilojen varauksiin puuttumalla säästetään investointikustannuksissa. Vuorojakoprosessin tehostaminen mm. digitaalisesti ja toimintamallin avaaminen sekä vähentää asiakaspalautteen määrää että säästää henkilöstön aikaa. Avoimella ja selkeällä prosessilla taataan toimintavarmuus, avoimuus ja tasapuolisuus.

Nimi	Vaihe	Alku		Tilanneyhteenveto	Hyötytavoitteet
Voimaa vanhuuteen tuuksi ja taksi. Voimaa Vanhuuteen mentorointiohjelma	V4 Projektin toteutus	2.9.2018		Mentorointiohjelman aloitustapaaminen oli 2/2019. Voimaa Vanhuuteen työryhmä kokoontui 10 kertaa ja ohjausryhmä kerran. Mentorointiohjelman kaupunkitasoinen alkukartoitus ikääntyneiden liikunnasta toteutettiin maaliskuussa. Yhteistyötä liikuntaryhmien lisäämisessä on 2019 tehty useiden eläkeläisjärjestöjen ja liikuntaseurojen kanssa. Voitas-tehoryhmissä on saavutettu hyviä tuloksia. Harjoittelu toteutuu 8 viikon tehokurssilla 2 krt viikossa. Vuoden aikana ryhmiin on osallistunut 205 yli 75-vuotiasta. Ryhmiin osallistui ei-aktiivisia henkilöitä, jotka hyötyvät säännöllisestä liikunnasta. Ryhmän vaikutavuuden arvioinnissa on käytetty SPPB-testiä, jonka mukaan erityisesti lihasvoiman lisääntymisen kannalta tulokset ovat tilastollisesti erittäin merkitseviä. Ryhmät toteutuvat 8 eri paikassa. Uusia voima- ja tasapainoharjoittelun ohjaamiseen liittyviä vertaisohjaajia koulutettiin keväällä 18 ja ulkoiluystäviä 20 ja ammattilaisia voitas-valmentajaksi 5. Testipäivät ovat olleet suosittuja: Hirvensalossa 29.3 n 120 ja 29.11 Iso-Heikissä 120 osallistujaa. Ikääntyneiden ulkoilutapahtuma järjestettiin 26.9 liittyen kansalliseen Vie vanhus ulos -kampanjaan.	Toimintakykyinen vanhusväestö tukee kunnan elinvoimaisuutta. Sosiaali- ja terveydenhuollon kustannukset vähenevät, mikäli yli 75-vuotiaita kuntalaisia saadaan säännöllisen liikunnan pariin. Tämä edellyttää tiedon ja osallistumismahdollisuuksien lisäämistä koko kaupungin kattavasti. Seura-, yhdistys- ja oppilaitosyhteistyön kautta toimintamuotoja ja liikuntamahdollisuuksia pystytään lisäämään ja kehittämään. Turku on Ikäinstituutin Voimaa Vanhuuteen mentorointiohjelmassa 2019-2021. Ohjelmassa kehitetään yli 75-vuotiaiden terveystuottoa yhteistyöllä.

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet

Henkilöstöohjelman painopiste-alue	Toimialan tavoite TA 2019	Palvelualueen toimenpiteet TA 2019	Toteuma 2019
Työ lisää hyvinvointia.	1A Kehitetään työyhteisötaitoja ja johtamista. <ul style="list-style-type: none"> - hyödyntämällä koulutusta - antamalla tukea - luottamalla omiin alaisiin 	<ul style="list-style-type: none"> - Pyritään parantamaan työpaikan ilmapiiriä vuorovaikutteisella johtamiskulttuurilla. - Työmäärien ollessa korkeita pyritään tehokkaammin priorisoimaan töitä ja kehitetään myös itsensä johtamista mm. kehityskeskusteluihin ja koulutuksiin tukeutuen. 	<ul style="list-style-type: none"> - Olemme keskittyneet vuorovaikutteiseen johtamistyyliin, jossa työntekijöitä mm. osallistetaan aiempaa enemmän. - Liikuntapalveluille on yhdessä henkilöstön kanssa laadittu yhteiset pelisäännöt ja työpaikkakäytänteet, joista on myös keskusteltu vuoden aikana. - Töiden priorisointiin on keskitytty. - Tehtäväkuvia on päivitetty ja työn sisältöjä järjestelty uudelleen.
Rakentava ja hallittu muutos - muutos on mahdollisuus!	6A Työyhteisön kyky kehittää omaa toimintaansa	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistetaan työntekijöitä laajasti kehittämistyöhön. - Ymmärryksen lisääminen työntekijöiden vastuusta omasta työstään sekä työyhteisön hyvinvoinnista. Liikuntapalveluissa on käynnissä organisaatiouudistus, jolla pyritään hyödyntämään henkilöstön osaaminen ja voimavarat nykyistä paremmin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Organisaatiouudistuksen myötä yksikörajat ylittävä liikuntapalvelujen suunnittelu- ja kehittämistiimi on aloittanut toimintansa. Tiimin sekä päivitettyjen työtapojen avulla palvelualueen työntekijöitä osallistetaan mukaan entistä enemmän kehittämistyöhön. Toiminta on tavoitteellista sekä sitä seurataan ja arvioidaan.
Parempi johtaminen	9B Työpaikan tiedonkulun varmistaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Pidetään säännöllisesti työpaikkakokouksia. Tiedonkulku varmistetaan viestimällä kahdensuuntaisesti palvelualueen johtoryhmässä, laajennetussa johtoryhmässä, osastopalavereissa ja henkilökuntapäivillä. 	<ul style="list-style-type: none"> - Vuoden aikana on järjestetty aiempaa enemmän yhteisiä työpaikkakokouksia ja laajennetun johtoryhmän tapaamisia sekä pyritty varmistamaan viestin kulku. Lisäksi järjestettiin kolme laajempaa kehittämisen- ja hyvinvointipäivää.
Lisätietoja:			

5.2 Toimialoittain/palvelualueittain seurattavat tavoitteet

Kunta10-tutkimusta ei toteutettu v. 2019. Kysely toteutetaan seuraavan kerran syksyllä 2020.

6 Tunnusluvut

6.1 Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2016	TOT 2017	TA 2018	TOT 2018	TA 2019	TOT 2019	Seuranta- väli
Aktivointiosaston käyntikerrat yht.	V	83 766	92 929	84 000	108 552	88 000	161 785	1 krt/v
Lapset/nuoret	V	49 920	54 638	52 000	72 872	49 000	117 711	1 krt/v
Työkäiset	V	13 114	13 693	14 000	13 670	14 000	14 520	1 krt/v
Ikääntyneet	V	9 862	10 534	11 000	10 115	11 000	13 839	1 krt/v
Soveltava liikunta	V	4 901	6 419	6 500	5665	6 500	6 389	1 krt/v
Maahanmuuttajat	V	5 689	7 290	7 000	5998	7 000	9 186	1 krt/v
Muut	V	280	355	500	232	500	140	1 krt/v
Uimalaitosten kävijämäärät	V	712 424	778 100	800 000	813 000	800 000	825 682	1 krt/kk
Liikkuva koulu ryhmien määrä		180	215	213	219	220	377	1 krt/v
Liikkuva koulu harrastajien KA kävijämäärä /vko		1 250	2 500	3 000	2 800	3 200	3 200	1 krt/v
Avustukset per asukas*	T/T	7,52€	7,59€	7,40€	7,32€	7,35€	7,45€	1 krt/v
Palloiluhallit ja isot liikuntasalit varausaste	K/T	82,77%	83%	80%	84%	80%	72 %	1 krt/v
Pienet ja keskikokoiset liikuntasalit varausaste	K/T	59,99%	63%	70%	68%	70%	68 %	1 krt/v
Täysimittaiset keinonurmikentät käyttöaste (1.4.-31.10.)	K/T	55,65%	55,63%	60%	43%	60%	47 %	1 krt/v
(Muut) pallokentät käyttöaste (1.5.-31.10.)	K/T	13,47%	10,23%	15%	14%	15%	29 %	1 krt/v
Jäähallien (Varissuo, Impivaara) varausaste	K/T	62%	67%	70%	65%	70%	62 %	1 krt/v
Lasten ja nuorten osuus tilavarauksista		52,27%		55%		55%	57 %	1 krt/v
Liikuntapalveluiden nettomenot/asukas	T/T	98,29€	99,00€	105,90€	106,59€	108,85€	105,81€	1 krt/v

Asiakastyytyväisyys KA - Liikunta- hallit	L/V	3,96	3,68	3,9	3,85	3,9	-	1 krt/v
Asiakastyytyväisyys KA - Kuntosa- lit	L/V	3,84	3,93	3,8	3,88	3,9	-	1 krt/v
Asiakastyytyväisyys KA - Uimahal- lit	L/V	3,90	4,05	3,9	3,96	4,0	-	1 krt/v
Asiakastyytyväisyys KA – Koulu- jen salit	L/V	4,02	3,83	4,0	3,49	3,9	-	1 krt/v
*väkiluku heinäkuussa 2017								

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

L/V=Laatu/vaikuttavuus

S/P=Saatavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus